

Lausunto

12.12.2025

Asia: VN/32853/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

Lausunnonantaja TUUMA27 on maaseutupoliittisen kokonaisohjelman 2021–2027 ja maaseutupolitiikan neuvoston MANE:n tehtävien toteuttamista tukeva verkostohanke, joka keskittyy erityisesti osaavan työvoiman, maaseudun palvelurakenteiden ja uudistuvan yrittäjyyden sekä aluetalouden näkökulmiin. TUUMA27-verkostohanketta toteuttaa Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti.

Esityksen tavoite edistää elintarvikemarkkinan toimivuutta ja reiluutta parantamalla heikomman osapuolen suojaa elintarvikemarkkinalla sekä erityisesti maataloustuotteita ja elintarvikkeita myyvän tavarantoimittajan asemaa sopimuskumppanina on kannatettava.

On hyvä, että useammassa kohdassa on erikseen mainittu viljelijöiden ja alkutuottajien rinnalla pienet tavarantoimittajat eli yritykset, koska niiden määrä on elintarviketeollisuudessa merkittävä; 85 % on mikroyrityksiä ja vain alle 5 % keskisuuria tai suuria yrityksiä tilastokeskuksen mukaan. Elintarviketeollisuusyrityksillä on myös rooli maaseudun elinvoimaisuuden edistämisessä, sillä melkein puolet niistä sijaitsee maaseutualueilla.

Luonnoksessa nostettiin esiin myös tilastotiedon rooli markkinoiden ja ketjun toimivuuden seurannassa yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi, mikä on kannatettavaa. Lisäksi puhuttiin eri vaiheissa kerättävästä ja siirtyvästä datasta, joten olisi tärkeää, että data siirtyisi molempiin suuntiin elintarvikeketjussa.

Ehdotusten vaikutuksia on tarkasteltu monesta eri näkökulmasta ja erityinen kiitos siitä, että on huomioitu erikseen myös maaseutuvaikutukset (tästä tarkemmin seuraavassa kohdassa).

2. Huomiot esityksen vaikutuksista

Luonnoksessa on hyvin jaoteltu ja avattu eri kokonaisuuksiin ja kohderyhmiin liittyviä vaikutuksia. Vaikutusten osalta on myös huomioitu välillisiä ja epäsuoria vaikutuksia, joita ei välttämättä aina ole helppo havaita.

Maaseutuvaikutuksia on luonnoksessa tarkasteltu eri näkökulmista ja myös huomioitu vaikutuksia esim. alan houkuttelevuuden, investointien ja ruoantuotannon jatkuvuuden näkökulmista, mikä on positiivista.

Maaseutuvaikutuksissa korostuu erityisesti alkutuottajien ja ensiasteen jalostajien asema. Kuten jo yleisissä huomioissa totesimme, elintarviketeollisuusyrityksistä melkein puolet (47 %) sijaitsee maaseutualueilla, mikä on hyvä ottaa huomioon, kun mietitään maaseudun elinvoimaisuuden parantamista. Valtaosa maaseutualueilla sijaitsevista elintarviketeollisuusyrityksistä on mikroyrityksiä ja pieniä yrityksiä, kuten koko Suomenkin mittakaavassa. Yrityksistä osa on maatilasidonnoisia eli tekevät jalostustoimintaa oman tilan tuotteista, ja toisaalta maaseudulla sijaitsevat yritykset tyypillisesti hyödyntävät myös lähialueen raaka-aineita, joten välillinen ja välitön vaikutus muihin elintarvikeketjun toimijoihin tulee myös sitä kautta.

3. Huomiot luvusta suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

-

4. Muut huomiot perusteluista

-

5. Huomiot 1 §:stä Soveltamisala säännöskohtaisine perusteluineen

-

6. Huomiot 1 a §:stä Säännökset, joita sovelletaan riippumatta muutoin sovellettavasti laista säännöskohtaisine perusteluineen

-

7. Huomiot 1 b §:stä Lain tarkoitus säännöskohtaisine perusteluineen

-

8. Huomiot 2 §:stä Määritelmät säännöskohtaisine perusteluineen

-

9. Huomiot 2 e §:stä Kaupalliset kostotoimet säännöskohtaisine perusteluineen

-

10. Huomiot 3 a §:stä Neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta säännöskohtaisine perusteluineen

-

11. Huomiot 4 a §:stä Neuvotteluvoiman väärinkäyttö säännöskohtaisine perusteluineen

-

12. Huomiot 4 b §:stä Kielto edellyttää tiettyjä tietoja säännöskohtaisine perusteluineen

-

13. Huomiot 4 c §:stä Ostajan tuotemerkin suosimisen kielto säännöskohtaisine perusteluineen

-

14. Huomiot 5 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutettu ja 7 §:stä valvonta säännöskohtaisine perusteluineen

-

15. Huomiot 10 §:stä Huomautus, 11 §:stä Julkinen varoitus ja 11 a §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun asettama kielto säännöskohtaisine perusteluineen

-

16. Huomiot 11 b §:stä Markkinaoikeuden asettama kielto ja 12 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeus hakea markkinaoikeudelta kiellon määräämistä säännöskohtaisine perusteluineen

-

17. Huomiot siirtymäsäännöksestä

-

18. Huomiot 12 a §:stä seuraamusmaksu ja 13 b §:stä Viranomaisten välinen tietojenvaihto säännöskohtaisine perusteluineen

-

19. Huomiot Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta säännöskohtaisine perusteluineen

-

Töyli Päivi

Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet
maaseutualueilla -verkosto (TUUMA27-verkosto)